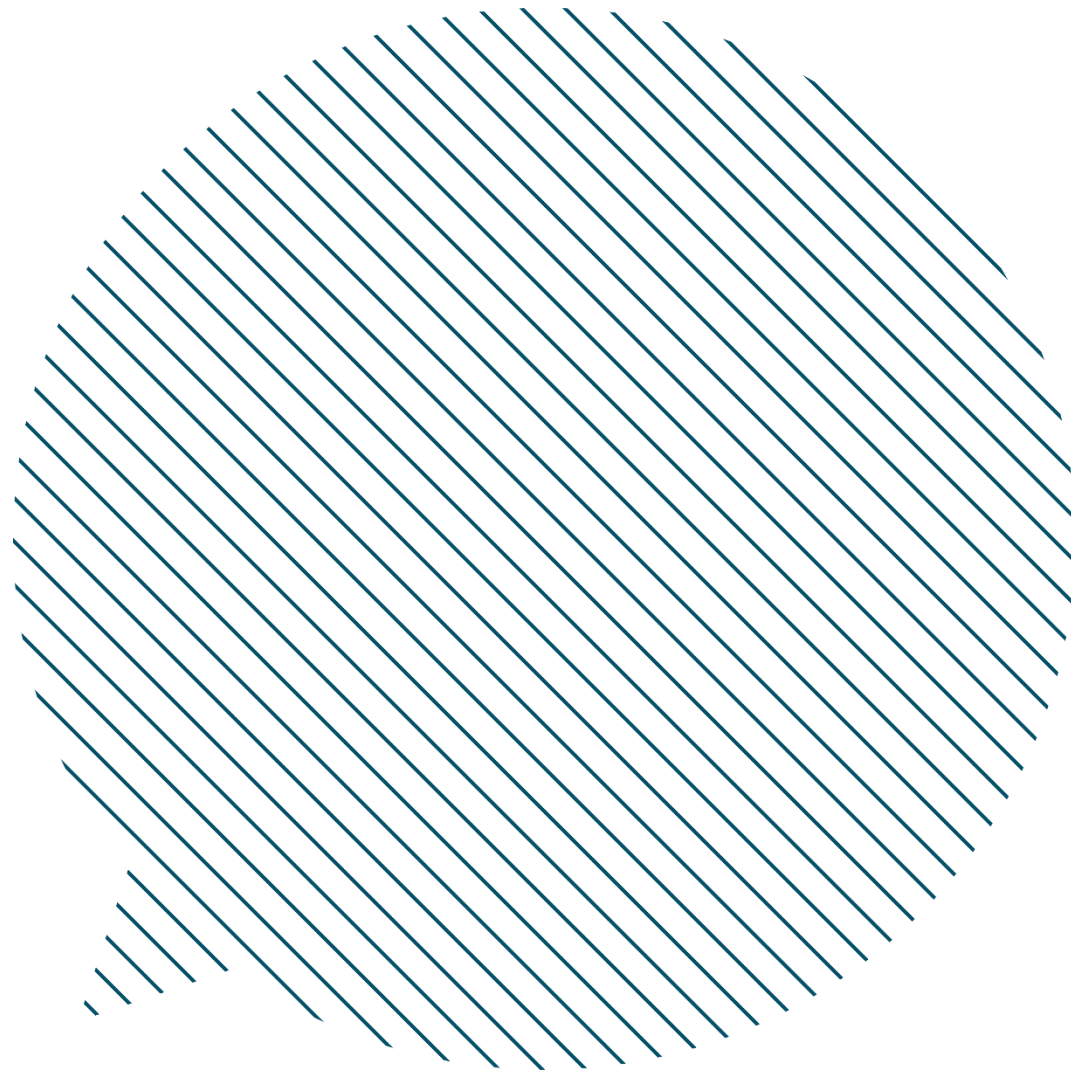

Hvordan kan bruk av kunstig intelligens (KI) være til hjelp på rusfeltet?

Siv Fjellkårsstad
Prosjektleder
HelseDirektoratet

1

Kunstig
intelligens og
rusavhengige

2

Kom i gang

3

Få hjelp

Særpreg ved maskinlæring og dyp læring

Kunstig intelligens (dyp læring) er forskjellig fra tradisjonelle IT-systemer

Spesifiserer problemet som skal løses, men ikke *hvordan* det skal løses

- Hvordan kan vi være sikre på at «fasiten» er riktig ved bruk innenfor helse

Tette avhengigheter til treningsdataene og ofte stor kompleksitet

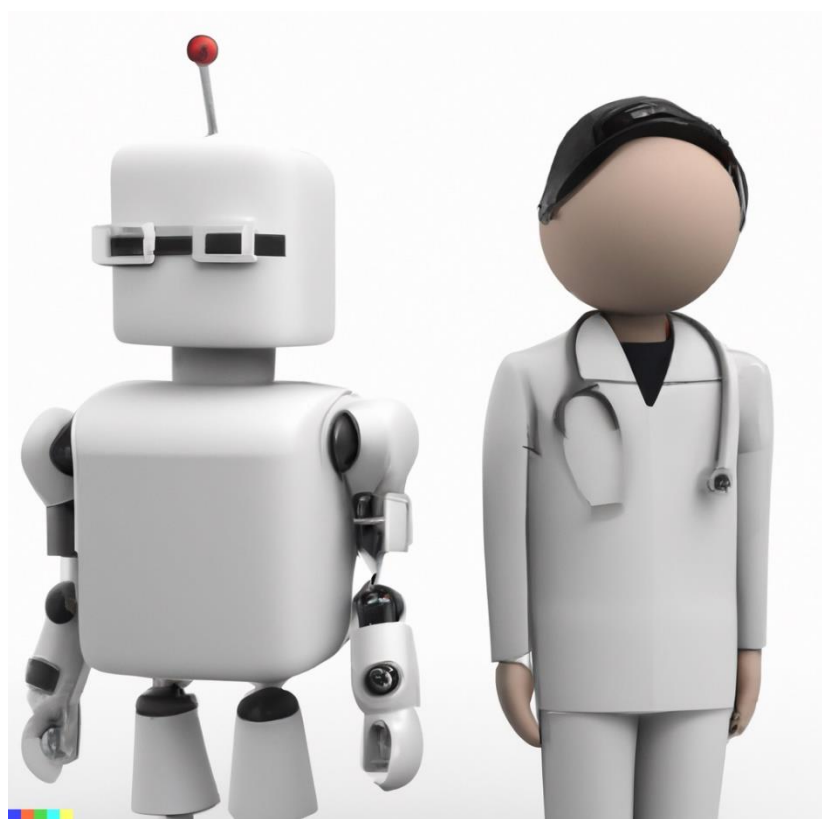
- Hvordan kan vi garantere stabilt gode resultater og forsvarlighet?

Komplementære fordeler

Kunstig intelligens

- God på store datamengder
- Rask og nøyaktig
- «Tålmodig» og utholdende

Mennesker

- God på mindre datamengder
- Forstår kontekst og bruker kunnskap i nye situasjoner
- Kan tenke abstrakt og være kreative

NOU

Norges offentlige utredninger 2023:4

Tid for handling

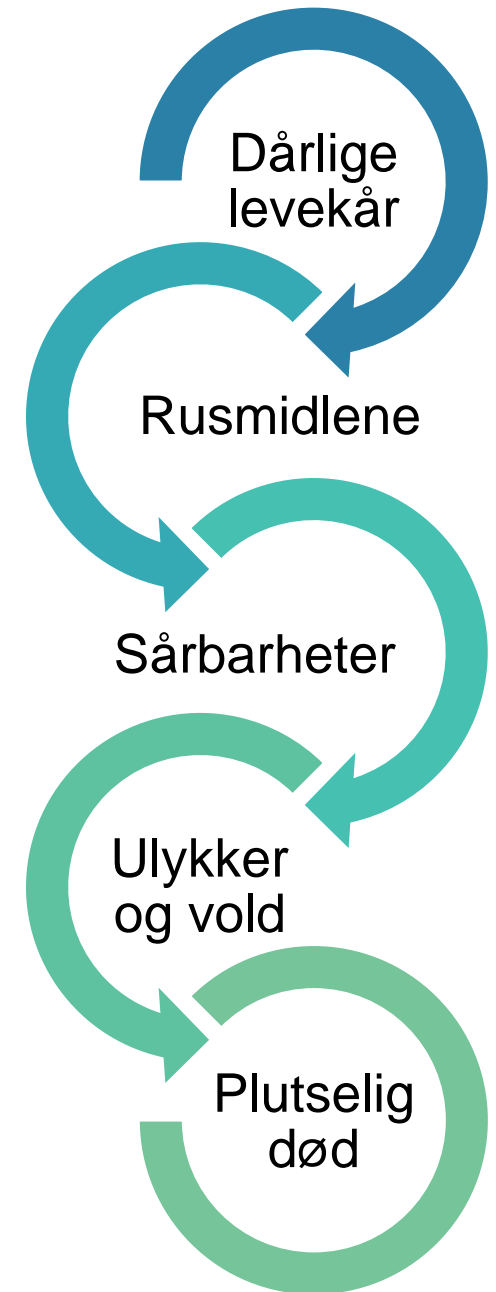
Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste

Økte behov innen psykisk helse og rus fremover mot 2040

Rusavhengiges helse

- Dør 15-20 år tidligere enn folk flest
- Kan ha opplevd traumer, omsorgssvikt, mishandling
- Psykiske lidelse(r)
- Genetisk sårbarhet
- Økt risiko for en rekke somatiske sykdommer
- Stor variasjon i fungering
- Ved tungt misbruk:
  - Underbehandling
  - Vanskelige sosioøkonomiske forhold

Somatiske sykdommer hos rusmisbrukere

Avhengig av hvilke rusmidler man bruker

- Sykdommer i fordøyelsessystemet, lever og bukspyttkjertel
- Hjerte- og karsykdommer
- Hjerneskade og perifer nevropati
- Hepatitt B, hepatitt C, HIV
- Sår, infeksjoner og alvorlige bakterielle sykdommer
- Tannproblemer, ernæringsproblemer, tarmkreft

Lav egenomsorgsevne og evne til å følge behandlingsopplegg kan gjøre det vanskeligere å hjelpe

Hvordan kan vi bruke
kunstig intelligens
til å frigjøre helsepersonell
for oppgaver der behovet
for *menneskelig kontakt*
er størst?

1

Kunstig
intelligens og
rusavhengige

2

Kom i gang

3

Få hjelp

Hvilket problem skal
løses?

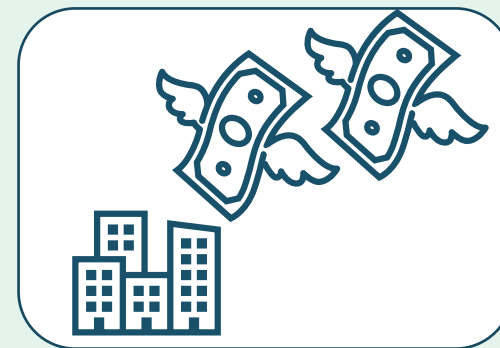
Spørsmål som kan være til hjelp

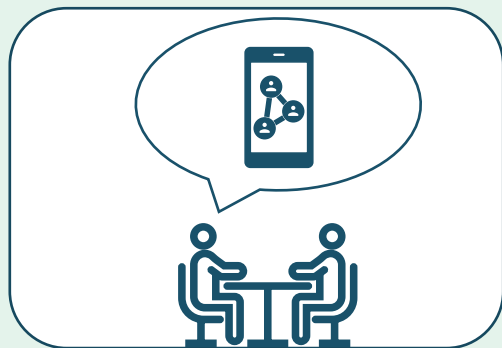
Hvilke nasjonale (helsefaglige) satsningsområder har vi?

Hvilke regionale eller lokale mål og planer har vi?

Hvor går det (unødig?) mye ressurser i dag?

Hvilke produkter og områder har andre allerede erfaringer med?

Hvor er det tidkrevende, kjedelige og repeterende oppgaver?

Hva er enkelt og motiverende å starte med?

Hva motiverer dere?

Tek i bruk kunstig intelligens i kreftbehandling

Det kreftlegar kan bruke ein heil arbeidsdag på tek no berre nokre minutt. Med spart tid kan ein behandle fleire pasientar.

Ove Fremseter og Christoffer Lervåg med det nye programmet. Den kunstige intelligensen kartlegg CT-bilda ein ser på skjermen.

FOTO: JONAS OTNEIM / NRK

Eksempel: Fjerne rutinearbeid

Som første norske helseforetak skal Vestre Viken ta i bruk kunstig intelligens som støtteverktøy til å tyde bilder innen radiologi.

Forskningskonsulent Line Tveiten og prosjektleder for KI i Vestre Viken, Bjørn Anton Graff.

Det har blitt anskaffet en skybasert plattform som gjør det mulig å installere ulike kunstig intelligens-applikasjoner.

Disse er statiske og vil ikke benytte aktuelle data til egen læring. Det er strenge sikkerhetsmekanismer som sørger for at IKT-sikkerhet og personvern er ivaretatt. Alle applikasjoner er CE-merket og er i drift på institusjoner i Europa. Det ble i anskaffelsesprosessen inngått en rammeavtale hvor andre foretak får mulighet til å gjøre avrop. På denne

Eksempel: Fjerne
unødvendige konsultasjoner
og redusere ventetid

Mange ulike områder

– noen av disse er enklere enn andre

Forebygging

Tidlig
identifisering av
risiko

Diagnostisering

Dosering og
behandlings-
anbefaling

Støtte under
behandling og
krise

Risiko for
tilbakefall

Overvåke
fremgang og
behandling

Rehabilitering

Forstå årsaks-
sammenhenger

Utvikling av
legemidler

Administrative
oppgaver som
bemannings-
planlegging

Logistikk

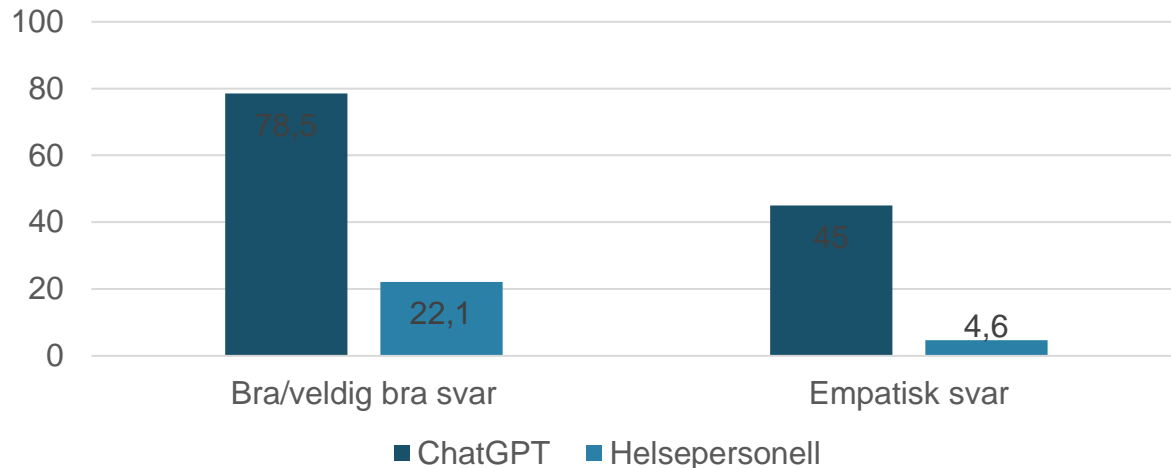
Eksempel: Administrative oppgaver som bemanningsplanlegging

- Tar mye tid å gjøre manuelt
- Flere KI-baserte produkter finnes
- Funksjonalitet som:
  - Predikere fremtidig sykefravær
  - Lage utkast til vaktplan
  - Kan ta hensyn til regelverk for arbeidstid, personlige preferanser og andre variabler

Sammenligning i studien

Eksempel: Generere forslag til svar

- 195 spørsmål med svar fra både helsepersonell og fra KI-tjenesten ChatGPT
- I evalueringen kom ChatGPT best ut i 4 av 5 tilfeller
- Viser at det kan være interessant å bruke svar generert av kunstig intelligens

Hvordan kan vi sikre at
bruken blir enkel og godt
integreert i hverdagen?

Eksempel: *Hvordan kan unge motiveres til å snakke om psykisk helse og gjennomføre behandling, uten å føle på stigma og sosial skam?*

Helsedirektoratet

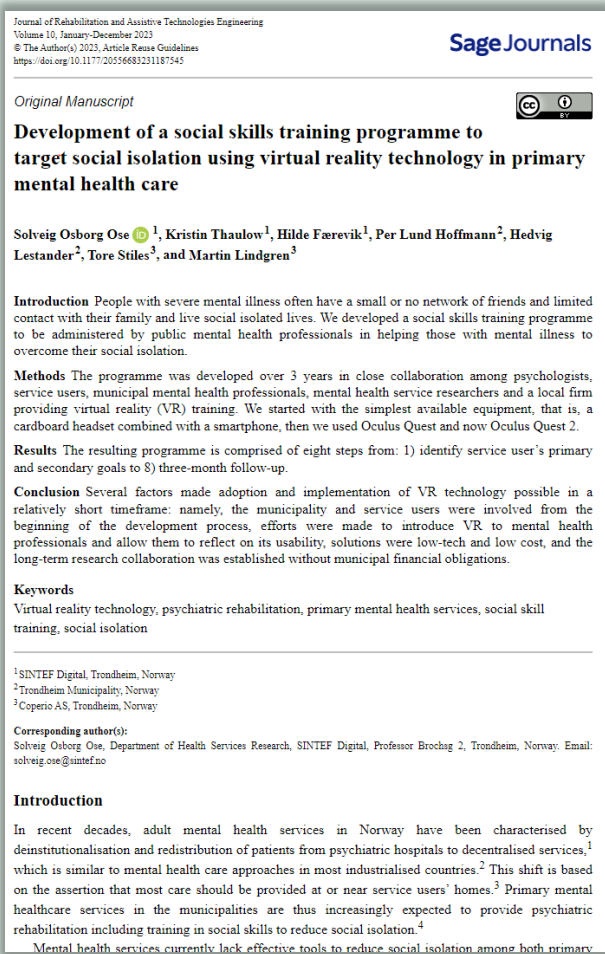
Fordel med chatbots

- Lav terskel for kontakt
- Lettere å fortelle om selvmordstanker
- Chatboten dømmer ikke en for svakheter og problemer

Forutsetning for å lykkes

- Kunnskapsbasert innhold
- «*Det må være ekte nok til at det skaper en form for psykologisk prosess hos mottakeren, men samtidig ikke gi seg ut for å være et menneske*»

<https://www.forskning.no/chatgpt-depresjon-kunstig-intelligens/kan-kunstig-intelligens-hjelpe-ungdom-med-depresjon/2180416>

Eksempel: Hvordan kan personer som lever sosialt isolert få sosial trening?

- Personer med store utfordringer med psykisk helse lever ofte sosialt isolert, og noen forlater sjelden hjemmet sitt
- Treningsprogram med VR*-briller
- Samarbeid psykologer, brukere, kommunen og forskere og flere
- Noen suksessfaktorer:
  - Involvering av ansatte innen psykisk helse i kommunen
  - Psykologer reflekterte rundt bruken av VR-brillene
  - Enkel teknologi og lave kostnader

*) VR er virtuell virkelighet på norsk

Teambaserte arbeidsformer gir gode resultater når man skal tilby helhetlige og integrerte tilbud til mennesker med omfattende psykiske lidelser og rusmiddelproblemer*

- Brukere og helsepersonell må være med
- Samarbeid på tvers:
  - Involver de som allerede er i befatning med pasientgruppen (ACT, FACT, FACT ung, Rusteam,..)
- Vi har gode erfaringer med samarbeid på tvers av tjenestenivåer (spesialist- og primærhelsetjenesten), etater/virksomheter, sektorer m.m.

Hvilke datakilder gir best resultat?

Noen datakilder brukt av KI i Norge dag

- Medisinske bilder (radiologi, digital patologi, øyebunnsbilder)
- Data knyttet til logistikk og bemanning
- Video
- Sensordata

Forskning på å bruke:

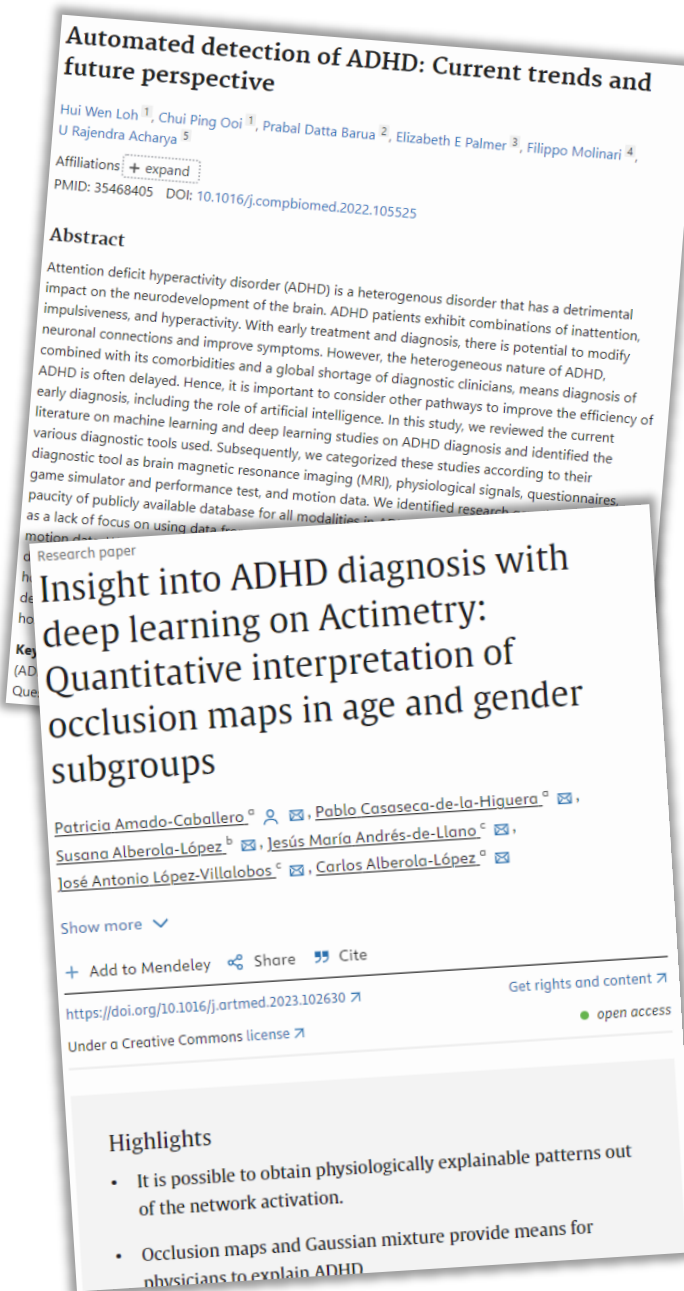
- Tale
- Journal
- Registre
- ...

(Lite forbehold: Kjenner ikke all bruk, og heller ikke detaljer i produktene)

Eksempel: Datakilder for diagnostisering av ADHD

- Diagnose settes av helsepersonell – som er en begrenset ressurs
- Mange diagnostiske hjelpemidler er i bruk, men
  - tidkrevende og dels subjektive vurderinger
  - lite publiserte datasett for trening av KI
- Medisinske bilder, aktivitetsregistrering og data fra wearables (utstyr på kroppen) er trolig underutnyttet for ADHD-diagnostisering og er egnet for tolkning av KI

Er planlagt utvikling og bruk etisk riktig, forsvarlig og lovlig?

Vurdering av etikk,
forsvarlighet og lovlighet er
viktig i alle faser ved utvikling
av systemet

Design

Trening

Bruk

Kunstig intelligens i helsetjenesten
Informasjon rettet mot deg som forsker på, eller utvikler, produkter basert på kunstig intelligens innenfor helse, skal gjennomføre en anskaffelse, eller skal ta i bruk utstyr som er basert på kunstig intelligens.

Regelverk
Få oversikt over relevant regelverk og veiledere, og få veiledning

Tverretattlig veiledningstjeneste
Få tverretattlig én-til-én-veiledning etter flere regelverk samtidig

Etikk
Rapporter, guider, veiledning og søknader om etikk ved forskning, utvikling og bruk av kunstig intelligens

Kompetanse, kurs og erfaringsdeling
Noen lenker til kurs, nettverk og prosjekter knyttet til KI og helse (ikke uttømmende).

Data til KI
Gode data, som er godt tilrettelagt, er avgjørende for at helse- og omsorgssektoren skal lykkes med å ta i bruk kunstig intelligens (KI).

Det nasjonale koordineringsprosjektet for KI
Prosjektet skal hjelpe og veilede helsetjenesten slik at den kan lykkes med å ta i bruk kunstig intelligens på en trygg måte.

1

Kunstig
intelligens og
rusavhengige

2

Kom i gang

3

Få hjelp

Hjelp til deg som vil utvikle eller bruke KI

Kunstig intelligens i helsetjenesten

Her finner du en "startpakke" av informasjon som er relevant dersom du forsker på eller utvikler produkter basert på kunstig intelligens innenfor helse, skal gjennomføre en anskaffelse eller skal ta i bruk utstyr som er basert på kunstig intelligens.

Regelverk

Få oversikt over relevant regelverk og veiledere, og få veiledning

Tverretattlig veiledningstjeneste

Få tverretattlig én-til-én-veiledning etter flere regelverk samtidig

Etikk

Rapporter, guider, veiledning og søknader om etikk ved forskning, utvikling og bruk av kunstig intelligens

Kompetanse- og erfaringsdeling

Kom i kontakt med andre som arbeider med kunstig intelligens og relaterte problemstillinger

Ta i bruk kunstig intelligens

Nyttige lenker om kurs, anskaffelse og kvalitetsforbedring

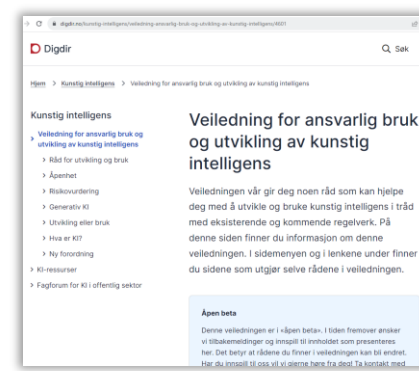
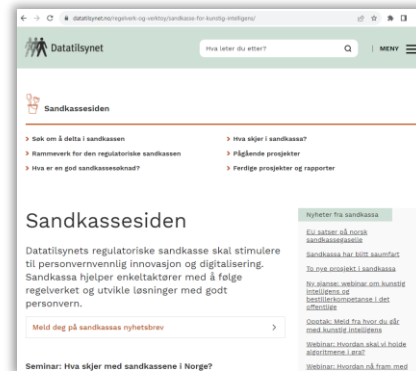
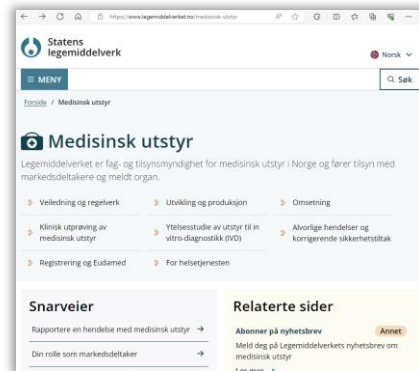
Gi innspill og bidra

Hvem er vi og hvordan kan du bidra og påvirke arbeidet vårt?

Tverretattlig
regelverksveiledning

Noen plasser man kan få veiledning Juss og etikk

Tverretattlig
veiledning på
regelverk

Regulatorisk
veiledning om
medisinsk utstyr

Datatilsynets
sandkasse

Digidirs
veiledning for
ansvarlig KI

NORDES
veiledning om
digital etikk

Medisin/helse

Tverrsektorielt

KIN

- Nasjonalt nettverk for KI i helsetjenesten
- «Bottom-up»
- Formål: Dele erfaringer og sette viktige problemstillinger rundt klinisk implementering av kunstig intelligens på agendaen
- Faglige møter og seminarer
- Åpent for alle som ønsker å delta

The screenshot shows the website for KIN (Kunstig intelligens i norsk helsetjeneste). The header includes the KIN logo and navigation links: HJEM, PROSJEKTER, MEDLEMSKAP, SEKRETARIATET, and ARRANGEMENTER. The main content area is titled "Arrangementer" and contains a list of events for 2023. The events are:

- Bringing AI and Precision Medicine to Patient Care**
0712 - 08.11.2023 • Bergen
The Sixth Annual MMIV Conference
- Nettverksmøte #4/2023**
16.11.2023 • Oslo
AI Act og standarder
- Hvordan implementere og ta i bruk egenutviklede KI-løsninger i helsetjenesten?**
26.09.2023 • Oslo
Sted: Oslo Cancer Cluster (OCC) bygget, Kaare Norum auditoriet, Radiumhospitalet, Montebello, Oslo
Tid: 26 september 10:00-16:00 (ev.17:00)
Merk at det kan komme endringer i programmet
PÅMELDING
- Nettverksmøte #3/2023**
07.09.2023 • Teams

Takk for meg!

Siv Fjellkårstad
Prosjektleder
HelseDirektoratet